

VESTNIK Slov. krščansko-socijalne zveze

Poduk o krščansko-socialnih izobraževalnih društvih.

Društvo naj bo srce!
Društvo, kjer je uradno poslovanje v redu, je treba dati življenje. Stroj, če še tako točno gre in opravlja svojo službo, ostane vendar-le mrtev stroj: nima srca, nima življenja. A v društvu mora utripati živahno srce, tako, da plove po vseh žilah in žilicah društva bujno življenje.

Vажnost poduka.
Del tega življenja dobiva društvo z podukom. Poduk je pri izobraževalnem društvu glavna stvar; saj se društvo zato tako imenuje, ker hoče izobraziti svoje člane. Vse poduke se mora seveda vršiti v soglasju z nauki katoliške vere, na versko-uravni podlagi. Poduk naj bo zmožnostim članov prirojen, poljuden in jasen. Sredstva, ki služijo poduku v krščansko-socialnih izobraževalnih društvih, so zelo različna. Tu povdarjamo zlasti sledeča:

1. Predavanja. Ob nedeljah popoldne ali pa zvečer, mogoče tudi zjutraj, semtertja kak zimski večer tudi med tednom naj se priredi v društvenih prostorih predavanje o času primernih, članom potrebnih in njihovi izobrazbi dostopnih predmetih. Raztezajo naj se ta predavanja na vse vrste človeškega znanja. Ta predavanja ne smejo biti preveč podobna pridigam; izpeljana v lahkem slogu, prepletena z zanimivimi, semtertja šaljivimi zgodbicami, poslušavcev ne bodo nikoli utrudila, ampak vedno ohranila svojo privlačno silo. Pri teh predavanjih je najlepša prilika navduševati člane za treznost, varčnost, čistost, odločnost v verskih stvareh, za delovanje v splošno korist, za misel skupnosti; tu se lahko pokaže v vsej goloti pijanstvo, ponočevanje, sirovost, pretepi, nesramnost itd.

Predavanja bo v začetku seveda morala prevzeti večinoma domača duhovščina; če je v dotičnem kraju kak dober učitelj-somišljenik, ali učiteljica-somišljenica, naj se prijazno povabi k sodelovanju. Naprosi naj se tudi sosednja duhovščina, o počitnicah bogoslovci in dijaški vseučiliščniki, saj vemo, da »razlika mikae«. Semtertja bo tudi »Zveza« poslala kakraga svojega zastopnika.

Govorniki naj se izurijo.
Vendar naj se gleda na to, da bodo tudi nadarnejši člani sami polagoma začeli nastopati. V to svrhu naj jim duhovnik pomaga izdelati kratke govore, da se jih naučijo in potem predavajo. Za mlajše člane so za prve nastope najbolj primerne deklamacije v vezani in nevezani besedi. Pri takih nastopih izgube polagoma strah in se izurijo v lepem govorjenju in dostojnem obnašanju. Taki poskusi so obenem prva šola za potrebne moči pri dramatičnih predstavah.

Vажnost razgovorov.
Toda drugi člani ne smejo samo poslušati, ampak pripravijo naj se do tega, da začno izražati tudi svoje mnenje o tem, kar so

slušali: svoje dvome, pomisleke in naj zahtevajo pojasnila. Tako nastane razgovor (diskusija), ki vse predavanje jako poživi, člani se pa navadijo samostojno nastopati in govoriti. Taki razgovori se napravijo lahko tudi o tem, kar so člani med tednom čitali in morda ne popolnoma razumeli. Ze samo v »Slovenec« je na razpolago dovolj gradiva.

2. Podučni tečaji. Taki tečaji so jako koristni. Vrše naj se o raznih, članom potrebnih predmetih: o raznih postavah; o dopisovanju z uradi, o knjigovodstvu, o poljedelstvu, triereji, sadjereji itd; tečaji za poduk v raznih jezikih. Pri dekletih za šivanje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. Kjer se uvedejo taki podučni tečaji, tam postane izobraževalno društvo res nekaka šola, iz katere polagoma izidejo sposobne moči za naša gospodarska društva.

3. Napeljevanje k varčevanju. Nikjer ni lepše prilike, ljudi privajati k varčevanju, kot v izobraževalnih društvih. V predavanjih se jih za stvar navduši in potem se v društvu samem članom ustanovi nekaka mala hranilnica ali »čebelica«, v katerem se pokažejo krasni uspehi. (Glej v današnji številki »Vestnika« navodilo, kako se vodijo »čebelice«).

4. Napeljevanje k treznosti. Veliko lahko stori društvo tudi proti kugi pijančevanja. Na tem mestu sicer ni prostora, da bi se o tej rani na telesu našega naroda obširneje razpravljalo; a prepričani smo vsi, da res obstoji ta rana in da jo je treba zaceliti, v kar so poklicani v prvi vrsti tudi naša izobraževalna društva.

5. Skrb za člane, ki gredo na tuje. Društvo ne sme pozabiti svojih članov tudi takrat, ko odhajajo na tuje; v službe, v mesta, k vojakom, v Ameriko... Tujina je zanje premožokrat jako nevarna: v društvu naj se opozarjajo na nevarnosti; pri odhodu naj se jim da v roke priporočilno pismo v mesto na tega ali onega gospoda, po čegar posredovanju pride zlasti mlad človek v pravo družbo, vstopi v dobro društvo. Sploh naj se zveza med društvom in odhajajočimi člani nikakor ne pretrga; a tudi na tujem, kjer jih pride kaj skupaj, naj prijateljska vez ostane trdna: člani so drug drugemu najboljši angelji varhi.

Program društva.

Tako približno naj bi se skrbelo za poduk v naših izobraževalnih društvih. Ako bodo odbori skrbeli za živahno društveno življenje s predavanji, s podukom v raznih občekršćanskih stvareh, za dobro obiskovano knjižnico in bralno sobo; ako bo poleg tega vse člane družila lepa sloga, tako da bo en duh prešinjal vse: duh edinosti, nesebičnosti in požrtvovalnosti, potem bo vsako društvo doseglo svoj namen; potem bo društvo res katoliško slovensko izobraževalno društvo, bo šola prave krščanske omike.

Vажnost društva.

Tako so društva izvrstno zdravilo zoper časovne bolezni; le tisti ne priznavajo tega, ki ne umevajo časa. Kdor res želi, da na smrt bolno človeštvo ozdravi, tudi ne sme prezirati društvenega življenja. Da so društva potrebna in koristna, o tem ni nobenega dvoma. Potrebna so, da si mladeniči in dekleta lažje ohranijo čestje nedolžnosti; potrebna, da se delavci složno in pogumno bore za svoje pravice; potrebna, da se močje spoznajo med seboj, se zavarujejo proti škodljivim vplivom sedanjega časa in se navdušijo za svete vzore vere in domovine; potrebna, da se žene in matere opominjajo na njihove vzvišene dolžnosti in podpirajo v njihovi težki nalogi, ki jo morajo vršiti kot gospodinje in matere; društva so potrebna, da se po besedah Leona XIII. »katoliško ljudstvo po njih organizira in izšola za svojo težko boje.«

Ustanavljajmo in zbudimo speča društva!

Med nami Slovenci obstoji že jako lepo število društev, ki so osnovana in delujejo v krščanskem zmislu. Toda še je veliko krajev, kjer ni nobenega društva, ali vsaj nobenega katoliškega društva; še je nekaj krajev, kjer so nekaj tako cvetoča društva zaspala. Tudi v take kraje treba narediti gaz katoliškim društvom, oziroma treba jih oživiti. Če se nam posreči, da preprečimo našo domovino s celim omrežjem katoliških izobraževalnih društev, ki bodo tudi delala, potem se nam ni bači za prihodnost našega naroda.

Čebelica.

Po naših orlovskih odsekih ter orliških krožkih je bila že marsikje letos vpeljana »Čebelica«. Posebno pred mariborskim taborom so Orli in Orlice zbirali prihranke, da so mogli iti v Maribor.

Način pa, kako so vodili »Čebelice«, je bil povsod drugačen. Kjer so imeli člana, ki je poznal knjigovodstvo, je bila »Čebelica« urejena popolnoma po predpisih, drugje pa, kjer tega ni bilo, je bilo poslovanje »Čebelice« prav preprosto. Vendar kljub temu ni, kolikor nam je znano, nikjer prišlo zaradi poslovanja »Čebelice« do nesporazumljenj. »Čebelica« se je večinoma omejevala le na člane odseka oz. krožka. Ti so pri fantovskih oz. dekliških večerih imeli vedno priliko opozoriti voditelja »Čebelice« na vse pomanjkljivosti, in zato so se tudi vse pomanjkljivosti vedno mirnim potom odstranile.

Treba pa nam bo tudi odslej gojiti »Čebelice« in z njo navajati vse člane naših izobraževalnih društev k štedljivosti, ne samo Orlov in Orlic. Dostikrat pa je težko dobiti pripravnega voditelja za »Čebelice«. Vsek se boji, da ni zmožen zato, vsak misli, da je s tem združeno bogsigavedi koliko posla.

Zato podajamo v naslednjem nekaj navodil, kako naj se vodi »Čebelica«. Na ta način se je vodila »Čebelica« že doslej v več orlovskih odsekih. Način se je obnesel in zato priporočamo, da vodijo tako »Čebelice« tudi drugi odseki naših izobraževalnih društev: n. pr. pevski, dramatični, godbeni itd.

Voditelj »Čebelice« mora voditi troje vseh knjig: 1. knjigo vložnikov, 2. blagajniško knjigo in 3. knjigo, kamor vpisuje posamezne vloge.

Za knjigo vložnikov in blagajniško knjigo ni treba kupovati posebnih knjig. Te so danes silno drage in tudi promet naših »Čebelic« ni tako velik, da bi bile take knjige neobhodno potrebne. Zadostuje popolnoma, če kupi vodja »Čebelice« dva navadna, seveda malo debelejša, zvezka, kakršne rabijo otroci v šoli. Ta zvezka srča, kakor bomo kasneje povedali.

Za knjigo, kamor se vpisujejo posamezne vloge, so pa najboljši bloki. Kupijo se lahko pri Orlovski zvezi (gospodarski odsek) v Ljubljani za nizko ceno. Tak blok sestoji iz cele vrste listkov. Vsak listek ima tako-le obliko:

Št.	Cebelica.	Št.	Cebelica.
Gosp.		Gosp.	
iz	hiš. št.	iz	hiš. št.
je vložil danes v »Čebelico« (z besedami)	kron (K h).	je vložil danes v »Čebelico« (z besedami)	kron (K h).
V	dne 192.....	V	dne 192.....
vodja »Čebelice«.		vodja »Čebelice«.	

Listek torej sestoji iz dveh delov, ki sta si popolnoma jednaka in se dasta drug ob drugega odtrgati. Oba dela mora voditelj »Čebelice« jednako izpolniti. Nato en del odtrga in ga da vložniku, drug del pa ostane v bloku vo-

ditelju »Čebelice«. Dne 5. septembra 1920 je vložil n. pr. Janez Klančič iz Dola št. 15 znesek devet kron. To bo vpisal voditelj »Čebelice« tako-le:

Št. 26.	Cebelica.	Št. 26.	Čebelica.
Gosp. Janez Klančič		Gosp. Janez Klančič	
iz Dola	hiš. št. 15	iz Dola	hiš. št. 15
je vložil danes v »Čebelico« (z besedami) devet	kron (K 9 h —).	je vložil danes v »Čebelico« (z besedami) devet	kron (K 9 h —).
V Dola	dne 5. sept. 1920.	V Dola	dne 5. sept. 1920.
Janez Hribar vodja »Čebelice«.		Janez Hribar vodja »Čebelice«.	

Številke na kuponu so tekoče: Kdor vloži prvi, ima zapisano na kuponu: št. 1, drugi 2, tretji 3 in tako dalje.

Takozvanih vložnih knjižic ni treba voditi. To pa iz več vzrokov: Voditelj »Čebelice«, če je marljiv, izrabí vsako priliko, da opominja člane k varčevanju. Če upelje vložne knjižice, mora vsako vlogo potrditi v vložni knjižici. Člani bi morali vsled tega imeti vložne knjižice vedno s seboj. Te ga bi pa večina ne storila, in zato bi mogel voditelj »Čebelice« le od malo članov sprejemati vloge. Tudi bi se marsikateri izgovarjal: »Nimam knjižice« in se s tem znebil »nadležnega« voditelja »Čebelice«. Druga težkoča je ta, da ima voditelj »Čebelice« precej pisanja z vložnimi knjižicami. Najprvo mora potrditi vlogo v vložni knjižici, potem mora pa vlogo upisati še v svojo knjižico.

Ako pa dela voditelj »Čebelice« tako, kakor smo zgoraj opisali, odpade precej teh težav in pisanja. Na vsak sestanek, na vsako predavanje, na vsako prireditve vzame s seboj blok s kuponi. Ta je tako majhen, da ga dene lahko v vsak žep. Pri prireditvi med pavzo ali pred ali po predavanju stopi k enemu in k drugemu članu, ga opomini, da naj vloži kaj v »Čebelico« in vzame blok s kuponi iz žepa. Če je voditelj marljiv in živahen, bo dobil mnogo vlog ob takih prilikah. Ni treba zahtevati večjih zneskov: vsak znesek naj sprejme, četudi samo eno krono. Seveda, naj pa premožnejše člane opominja tudi, da naj vlagajo po možno-

sti večje zneske. Na ta način bo pri vsaki priliki zbral večjo ali manjšo vsoto.

Voditelj »Čebelice« naj ne postane nikdar malodušen, če nima pri vseh članeh ali vsaj pri večini vspeha. Tudi če od posameznih članov nič ne prejme, že s tem, da ga spomni na »Čebelico«, že s tem napravi dosti koristnega. Tudi če član ničesar ne vloži, postane pozoren na štedenje in če se to redno, pri vseh sestankih, prireditvah itd., ponavlja, ima že samo to dobre posledice.

Kupone izpolnuje lahko s kemičnim svinčnikom (tintnim svinčnikom ali pa s tinto). Če piše s svinčnikom, gre vlaganje hitro izpod rok. Če je količkej uren v pisanju, je v pol do ene minute gotov z enim članom. Na uro jih torej lahko odpravi 60 do 100 in še več. Za vsakega vložnika napiše ime in priimek, bivaliče, vloženi znesek z besedami in številkami, ter datum. Na koncu naj se podpiše. To stori dvakrat in vse delo je odpravljeno. Zaporedno številke napiše že lahko v naprej, takoj ko prejme blok.

Vložnike naj vedno opozori, da naj dobro shranijo potrdila. Samo s temi potrdili se vložnik izkaže, da je res vložil v »Čebelico«.

Razen teh kuponov ima voditelj »Čebelice« tudi blagajniško knjigo. Kakor smo že pojasnili, lahko vsak voditelj »Čebelice« blagajniško knjigo sam naredi. Kupi naj navaden šolski zvezek in tega naj srča takole:

Prejemki :

Blagajniška knjiga :

Izdatki :

Datum	Številke kuponov	Znesek		Datum	Za kaj se je izdal znesek	Znesek	
		K	v			K	v
1920				1920			
2. 9.	1	40	—	2. 9.	za 2 zvezka	10	—
4. 9.	2-15	52	—	7. 9.	vložil pri posojilnici	175	—
6. 9.	17-28	75	—				

Obenem smo navedli že par slučajev. Voditelj »Cebelice« je začel pobirati 2. septembra 1920. Kupil je dva zvezka za 10 K. Zato je sam vložil 40 K v »Cebelice«, izpolnil prvi kupon, torej št. 1, za znesek 40 in ga spravil. Teh 40 K je prenesel takoj v blagajniško knjigo. Vse prejemke, ki jih dobi »Cebelice«, se mora vpisati na levo stran blagajniške knjige, izdatki pa na desno. V prvi oddelek naj napiše datum, torej 2. septembra 1920. V drugi oddelek naj napiše številko kupona, ki ga prenese, v tretji pa znesek.

Od te vloge je vzel K 10.— za dva zvezka. To takoj tudi vključi. To je izdatek za »Cebelice«, zatorej vpiše na desno stran v blagajniški knjigi.

Dva dni kasneje se je vršil fantovski sestanek. Voditelj »Cebelice« je šel pred otvoritvijo fantovskega sestanka okrog članov in dosegl, da je 15 članov vložilo 52 K. Vsakemu članu je izročil kupon, na katerem je potrdil prejem vloge. Po fantovskem sestanku pa vpiše čeli prejeti znesek v blagajniško knjigo. Ker je »Cebelica« ta znesek prejela, ga vpiše na levo stran in sicer v prvi oddelek zopet datum: 4. septembra 1920. V drugi oddelek vpiše številke kuponov, ki jih je izdal, torej kupon št. 2—16, v tretji oddelek pa skupni znesek, ki je bil tistega dne vložjen.

Dne 6. septembra 1920 je bila pevska vaja. Voditelj »Cebelice« je prejel od 12 pevcev 75 K vlog. Vsakemu je izročil potrdilo in tako popisal kupone št. 17—28. Po vaji pa je zopet vpisal v blagajniško knjigo tako, kot je zgoraj navedeno.

Do sedaj je imel torej 167 K prejemkov, izdal pa samo 10 K za 2 zvezka. V blagajni ima torej 157 K. Teh pa ne bo pustil kar tako ležati. Naložil jih bo raje v domači posojilnici, da bodo nosile obresti. Zato gre drug dan v posojilnico in naloži tam vseh 157 K na knjižico, ki se glasi na »Cebelice« ali na izobraževalno društvo, ali na »Orlica« ali pa kar koli že. To knjižico hrani voditelj »Cebelice«.

Tudi to mora vpisati v blagajniško knjigo! Ker je to izdatek, se vpiše na desno stran v blagajniški knjigi.

Kdor torej sedaj pogleda blagajniško knjigo, vidi, da so napisani na desni strani zneski, ki so prišli v blagajno »Cebelice«, na levi pa zneski, ki so šli ven iz blagajne. V našem slučaju je imela »Cebelica« enkrat 40 kron, drugič 52 kron in tretjič 75 kron prejemkov, skupaj torej 167 kron; izdatkov pa enkrat 10 kron, enkrat pa 157 kron, skupaj 167 kron. Prejemkov je bilo torej ravno toliko, kot izdatkov, v blagajni ni torej ničesar. Pač pa se razvidi iz blagajniške knjige, da ima »Cebelica« dva zvezka in hranilno knjižico, v kateri je naloženih 157 kron.

(Dalje prihodnjič.)

Boje se dela!

Izobraževalna društva se gibljejo, gredo na novo delo. Spanja je bilo ne le dovolj, ampak veliko preveč. Na mnogih krajih ustanavljajo nova izobraževalna društva, ki naj postanejo nova ognjišča ljudske prosvete v dotičnem kraju. So pa kraji, kjer se kljub raznim drezanjem nočejo zginiti, društva spe naprej, čeprav mora vsak treznomislec človek priznati, da je danes bolj kot kdaj koli poprej potrebno ljudstvo izobraziti. Da ni potreba društva poživiti ali ustanoviti novega, za to najdemo gotovi ljudje cele kupe izgovorov, ki pa so skozi in skozi neutemeljeni. Po moji sodbi more izobraževalno društvo v vsakem slučaju prav lepo uspevati, vse je odvisno le od pametnega in spretne vodstva in da so v odboru delavni in zgibni ljudje. V tem članku je potrebno, da odgovorim na vprašanje, zakaj v nekaterih krajih ne poživijo društev in ne ustanove novih tam, kjer jih ni. Velikokrat sem bil na deželi, poslušal različne ugovore, pri tem pa sem vedno premišljeval, zakaj nočejo društev. Toda odgovor na to vprašanje je bil vedno en in isti. Naj navedem nekoliko izsledov!

V nekem kraju se je svoječasno izobraževalno društvo prav lepo razvijalo, tako da bi moglo biti za vzgled marsikateremu drugemu društvu. Danes to društvo spi, čeprav so dani vsi predpogoji za napredek društva. Da opravičujejo to spanje z različnimi izgovori, ki pa prav noben ne drži, tega mi menda ni potreba še poudarjati.

Je drug, precej velik kraj. Koliko bi se dalo storiti na polju izobrazbe. Toda društvo nima zaslombe tam, kjer bi jo bilo pričakovati. Je pač križ, če so akcije in mesta upravnih svetnikov več, kot pa delo v društvu.

V prijazni dolini pod gorami leži ne prevelika župnija. Imeli so izobraževalno društvo, imajo ga še danes, toda le na papirju. Pravijo, da se tu društva ne da poživiti, da ljudje niso za to, pri nasprotnikih pa imajo smisla za organizacijo, samo pri nas pa ne. Imajo celo društveno dvorano, toda ta je zaprta, ključa pa hrani gotova ženska oseba. Kakšna ne sme biti organizacija, naj navedemo še drug slučaj iz tega kraja. Imajo »Kmečko zvezo«, ki pa spi. O tej bi se dalo kaj več napisati, pa pustimo to žalostno zgodbo. Tu pa imajo kar cele koše izgovorov zakaj da društvo

spi, otepljejo se ga iz vseli moči, samo da ni društva. Je pač boljše tako, potem ni treba delati.

Nekje drugje se branijo ustanoviti društvo. Ljudje, ki bi delali, bi se mogli dobiti, ljudje si ga žele, prostor je na razpolago. Toda Bog nas varuj društva.

Drugje pa društva ni potreba. Imajo štiri »Marijine družbe«, društvo bi bilo čisto odveč. Ko se je v tem kraju dregalo, naj vendar ustanove društvo, so ljudje sicer priznali, da bi bilo potrebno, s strahom pa pristavili, »potem bo pa treba delati«. Res je, kjer je društvo, tam se mora delati.

Takih in podobnih primerov bi lahko navedel še več. Toda za enkrat naj jih bo dovolj. Dolžan sem še odgovora na vprašanje, zakaj ne marajo društev. Odgovor: Zato, ker nočejo delati. V tej besedi je zapopadeno vse. Brez dela ne more biti ne društva in ne društvenega življenja. Zato je naša dolžnost, da delamo ravno na izobraževalnem polju in mu posvetimo vse svoje moči. Kajti le v delu je rešitev!

Podrobno delo v društvih.

Živimo v času, ki se v njem časovni in svetovni dogodki silovito in hitro, kakor še nikdar poprej, razvijajo in izpreminjajo. V zadnjih letih smo v političnem in socialnem življenju narodov več doživeli, kakor so pred nami doživeli čeli rodovi. Ta svetovni položaj morajo naša društva izrabiti v poglubitve izobrazbe svojih članov. Ljudje berejo dan za dnevom časopise vseh struj in strank. Zato je potrebno, da bi naša S. K. društva skrbela za to, da bodo člani tudi prav umeli, kar berejo v našem časopisu, da bodo znali ločiti dobro od slabega, kar slišijo iz nasprotnikovih vrst. S predavanji samimi, s političnimi shodi tega ne moremo doseči. Treba je podrobnega dela. Živimo v času, ko vidi večina ljudstva posledice časovnega toka, ne pozna pa vzrokov, zakaj se vse tako hitro spreminja. Splošna načela se že že od časa do časa, včasih boljše, včasih slabše, obravnavajo po shodih, ali pa po predavanjih. Nekaj več ali manj jasnih pojmov dobe ljudje. Ne morejo pa točno slediti hitrim izpreminbam našega časa. Potrebno je zato, da se vrše v naših izobraževalnih društvih redni nedeljski sestanki. Ob takih sestankih naj bi kdo kratko poročal, ka se je zgodilo politično in gospodarsko važnega med tednom. Ljudje naj ob takih sestankih vprašajo, česa niso razumeli, ko so brali naše časopise. Ob takih sestankih naj bi se tudi temeljito razpravljalo o stvareh, s katerimi se peča narodno predstavnostvo, o delovanju raznih političnih strank v blagor ali kvar ljudstva. Tu naj bo tista politična šola, ki naj razbistri ljudem pojme in jih pouči, da bodo znali pravilno presojati važne stvari, o katerih tu in tam večinoma vsled nezakriviljene nevednosti sodijo napačno.

Ali so društva v tem oziru povsod storiila svojo dožnost? Kar piše časopise, se mnogokrat lahko prezre, dasi je važno za dotični stan. Brez takih rednih nedeljskih sestankov ne bomo prišli naprej. Ljudstvo mora vedeti, kaj se godi po svetu, kaj v državi, kakšne programe in namene imajo nam nasprotnne stranke, umeti mora, zakaj se kaj važnega pripeti, naučiti je moramo, da bo znalo pametno presojati dnevne dogodke, dobiti in imeti mor aprilko, da tudi vé, kdaj in kako naj se potegne za to, kar mu gre. Edina pot, da se doseže ta namen, so naša izobraževalna društva.

Velika nevarnost preti našemu ljudstvu od strani nasprotnega časopisa. Nasprotnne liste berejo tudi naši ljudje. Na laži in na hinavščino tega časopisa se vjame marsikaj človek, kar v zadnjem času v mnogih krajih opažamo. Vsakega, ki pade, je škoda, ker nam taki padci povzročajo vrzeli med našimi vrstami. Zato pa mora naša krščansko-socialna organizacija v vsakem kraju natančno vedeti, kateri nasprotni listi prihajajo v njihov kraj, kdo jih širi in kdo bere. Na vsako laž, zavijanje in hinavsko pisanje, kakor tudi na postopanje naših nasprotnikov in njihovih časopisa je strogo paziti. Vsako društvo mora v svojem okolstvu skrbeti in se truditi, da razbline vsako spletko in laž od nasprotnne strani takoj pri prvem nedeljskem sestanku.

Koliko hudega bi naša društva preprečila, koliko dobrega storila za pravi napredek ljudstva, če bi v tem oziru in na ta način potrojila svoje delovanje!

Dekanijski odbori S. K. S. Z. POROČILO DEKANIJSKEGA ODBORA SKSZ ZA KAMNIŠKO DEKANIJO.

Dragi g. urednik! Videti je, da si silno radoveden, kaj in kako dela naš dekanjski odbor SKSZ. Naj Ti vendar vsaj nekoliko utišim radovednost! Vsega naenkrat seveda ne morem izdati, kako se pletejo in sucejo načrti po naših možganih. Nekaj malega Ti pa že razodenem.

Če imamo redne seje? Oficielnih saj za enkrat nimamo. Morda se Ti bode zdelo to zelo napačno. Toda čemu bi prihajali od blizu in daleč skupaj, ko dobro vemo, da kakih velikopoteznih podjetij v sedanjih razmerah ne moremo započeti. Samo govoriti in sklepati in pisati v tajniško knjigo pa res ni vredno. Kadar bo kaj bolj kazalo, bomo imeli seje in bomo sedeli in sejali in zalivali, da bo res kaj vzkliklo.

Če imamo društva v evidenci? — Poizvedujemo, kako delujejo društva v našem področju. Nekatera se jako dobro gibljejo. Taka društva puščamo lepo v miru, dokler nimajo ona kake želje do nas. Veseli smo, da delajo. Če kakšno stvar malo bolj po svoje zakrojijo, naj jo. Vsak kraj ima svoje posebnosti in za vsako nogo je treba drugega kopita. Da se le v bistvenih rečeh strinjamo.

Če snajemo nova društva? — Veš, tu je treba mnogo preudarka. Kjer so

tla res ugodna, kjer so dani pogoji za obstoj in delovanje društva, tam skoraj povsod društva že imajo. Ne rečem pa, da novega društva nikjer ni treba. Toda predno pride do ustanovitve, se mora marsikaj popraviti, marsikaj zagotoviti, drugače je tako društvo že naprej obsojeno — na papir! Upam, da bomo sčasoma mogli kaj storiti.

Ce obstoječa društva priganjamo k delu? — O, tisto že. Pa veš, kaj nam pravijo? Priganjati je lahko, toda delati je dostikrat križ. Storimo, kar moremo. Če mislite, da nismo dosti delavni, pomagajte nam! Dajte nam ljudi, ki bodo prišli za delo. Vsega že tudi ne moremo sami. Tako odgovarjajo in moram reči, da prav govore.

Kaj torej sploh delamo? — Načrte! Tebi se morda to prav malo zdi, toda pomisli, da naš odbor še ni dolgo skupaj. Morda bi rad zvedel nekaj teh načrtov?

Zbiramo krožek predavateljev in predavateljic, ki bodo pripravljali iti okrog po društvih. Nekaj nas je že in tudi predavanja so že napovedana. Sodimo, da je ta reč najbolj potrebna. Ljudje potrebujejo danes dobrih, častu primernih predavanj in govorov in to precej bolj kakor iger, zabavnih večerov, srečolovov in šaljevih pošt.

Te predavatelje bomo potem ponudili na vse strani, kjer društva delajo, kjer društva spe, pa tudi tja, kjer društva še ni. Boljše je eno dobro predavanje brez društva, nego pa dvoje društev brez predavanja.

In še en načrt. Ker izbira predavateljev, oziroma predavateljic seveda ni posebno bogata, si bomo skušali govornike sami vzgajiti. Upamo, da pojde. V decembru nameravamo otvoriti v Kamniku govorniško šolo za fante in dekleta iz mesta in iz bližnje okolice. Za to šolo vlada med člani naših društev veliko zanimanje in po pravici si obetamo od nje lepega sadu.

Za danes torej bodi s tem zadovoljen. Drugič kaj drugega. Do takrat pa Te Bog živi!

Kamnik, god sv. Martina 1920.

P. B. A., predsednik.

d Kamnik. — Dekanijski odbor SKSZ za Kamnik otvori v kratkem trimesečno govorniško šolo (december, januar, februar). Namen te šole je, da bi si vzgajili domačih ljudskih predavateljev in predavateljic za izobraževalna društva in njihove številne odseke po dekaniji. Pouk je teoretičen in praktičen in se bo vršil vsako soboto zvečer. V to šolo vabimo naše fante in dekleta iz Kamnika in bližnje okolice, ki bi se hoteli z vsro resnostjo poprijeti tega pouka in se posvetiti svoji in ljudski izobrazbi. Pojasnila daje iz prijaznosti g. Bore v Kamniku. — Predsednik dekanjskega odbora.

Dekanijske odbore pozivamo, da za prihodnjo številko »Vestnika« pošljejo poročila o svojem delovanju ter sestavo svojega odbora.

Naša društva.

d Društva so dolžna poročati vsak mesec v »Vestnik« o svojem delovanju oziroma spanju. Poročati morajo tajniki ali pa kak drugi od odbora določeni odborniki. Zdravite se!

d Šentjakobsko prosvetno društvo v Ljubljani. Naproseni od »Vestnikovega« urednika podajamo kratko sliko o delovanju našega prosvetnega društva v zadnjih letih med vojno in po vojni. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1911. Tedaj je štelo 400 članov. Zdaj ima 130 članov in 320 članic. Svoje prostore ima v zasebni hiši v Florijanski ulici št. 15 za ne previsoko najemnino, za kar gre vsa hvala hišnemu posestniku g. Matiju Grabnarju. Tu ima tudi preprost oder za prireditve v ožjem društvenem krogu. Večje igre prireja v »Ljudskem domu«.

Društvo ima lasno knjižnico, telovadna odseka »Orla« in »Orlica« in pevski odsek. Vse čas, kar društvo obstoji, si je prizadevalo po svojih močeh nuditi svojim članom umske in srčne izobrazbe na podlagi katoliških načel, obenem pa tudi poslene zabave. Tudi med svetovno vojno je kljub najhujšim oviram društvo vedno vršilo svojo nalogo. V tej dobi je priredilo 41 predavanj; večinoma o aktualnih svetovnih zadevah. Govorili so med drugimi gg. Gostinčar, Steska, Šarabon, Jež, Gruđen, Mantuan, Remec, Krišche, Puntar, Debevec, Pestotnik, Barle, Mazovec, Valjavac, Dolenc, Jarc, Tavčar, Vrtovec i. dr. Po majniški deklaraciji je obrabčalo društvo vsro pozornost na to, da pripravijo ljudstvo na bodočo jugoslovansko državo. O Jugoslaviji je bilo 11 predavanj. V zimski dobi l. 1916, na 1917, je vodil v prosvetnem društvu dr. Krek socialni tečaj ob množestvilni udeležbi. V tistih, za rjnkega Kreka najhujših dneh mu je stalo šentjakobsko prosvetno društvo neustrašeno ves čas ob strani in je tudi sam našel tukaj malone edino uteho. Pozimi l. 1918 se je vršil v društvu tečaj za hrvaški jezik in cirilico. Z veliko požrtvovalnostjo je poučeval prof. Mazovec. Leta 1918 je bilo v društvu osem predavanj, leta 1919 deset, leta 1920 deset sedem. V zimski sezoni je predavanje vsako nedeljo ob 6. uri zvečer, če ni posebnega zadržka. Med vojno sta posebno marljivo delovala tudi tamburaški in pevski odsek, ki sta zelo poživila razne društvene prireditve. Tamburaški odsek je leta 1918 prenehel, ker so se morale izposojene tamburice vrniti. V vojnem času se je priredilo na domačem odru 23 manjših predstav, po vojni pa na Ljudskem odru 5 večjih iger, ki so vse zelo dobro uspeli. Društvenih izletov je bilo med vojno in po vojni pet. Letošnje leto ni bilo izleta, ker se je mnogo društvenih članov udeležilo mariborskih prireditev. Društvo je priredilo svojim članom v ožjem krogu tudi več zabavnih večerov pri pogrnjenih mizah, s petjem, deklamacijami, kupleti itd. Zadnji občni zbor se je vršil 4. marca l. l. Seje se vrše odlej redno vsako prvo sredo v mesecu. Za vsakega umrlega člana se opravi sv. maša, za žive člana pa na leto po dve sv. maši, večinoma ob priliki društvenih izletov. Clanarina se je za bodočo določila na 12 K letno. Dasi se ima boriti naše prosvetno društvo z raznimi težavami — ena teh je, da se naša inteligenca obnaša povemini do društva precej pasivno — vendar ima zavest, da si resno prizadeva širiti in utrjevati pravo izobrazbo in krščansko zavest med našim ljudstvom. Svoje vzvišeno nalogo mu je pa mogoče vršiti samo tedaj, če se bodo vsi njegovi člani, pa tudi vsi drugi merodajni činitelji med nami z vsro ljubeznjivo zavzele za prosvetno delo. Zato prirečno pozdravljeni v našem društvemem krogu vsi krščansko misleči šentjakobčani!

d Kat. slov. izobr. društvo v Dolu pri Ljubljani je v mesecu oktobru pričelo zopet delovati

po trimesečnem odoru. Imelo je že dvoje predavanj o vzgojni nalogi Marijinih družb. Marijina družba in orlovstvo. Pripravljamo se za igre. 14. novembra so igrali dekleta: »Na krivih potih«; druga, o Božiču, bo »Domena«. Društveni pevski zbor je pričel z rednimi fantovskimi večeri. Priredili bomo tudi socialna predavanja za našo delavsko skupino. Podrobno poročilo o delu v novembru poslijemo v decembru.

d Trebnje. O življenju na Ruskem in bolisevikih je predaval Matevž Sila (Trebnje), ko se je koncem septembra t. l. vrnil iz Rusije, kjer je bil nad šest let kot ujetnik. Predavanje je bilo nad vse zanimivo; poslušalci so sledili z ušesi in očmi.

d Cerklje pri Kranju. Pri nas društvo spi. Pa ni bilo vedno tako. Svoje čase je cvetelo belj kot v krajih, ki so nas danes doleč zadržali. Za časa vojne je pa to društvo popolnoma zmrazilo. Imamo še iz tistih časov krasen »Ljudski dom«, na katerem smo lahko nosili: v njem je dvorana, da težko najdeš na deželi take. Seveda bi se dalo še marsikaj popraviti, olešati in dodati, — toda kako, če pa društva ni! Pri nas bi se dalo marsikaj lepega napraviti. Obsiren, tako lep oder bi bil sposoben in primeren tudi za večje in težje prireditve, ne pa za predstave, iz katerih se že ljudje porčujajo. Treba bo začeti vselako izvno prebuhati ljudstvo k novemu življenju. Tudi Orel mora bolj vzdigniti svojo perot. Nič ne pretiravam, če rečem, da bi bilo lahko pri nas vsaj 50—60 Orlov; pevski odsek bi prav lahko vseboval najmanj 60—80 pevcev in pevki itd. Tudi ženski odsek izobraževalnega društva se mora ustanoviti, moški na zbuditi in poživiti. Pa pravijo, da pri nas ni lahko napraviti kaj takega, ker gorenska grča je trda; no, zakaj se je pa svoj čas dalo to napraviti, zakaj se pa da drugod? — »mo prav začeti na pravem (!) koncu je treba prijeti« — pa bo šlo! Vsi delujmo z združenimi silami; vsak, ki se še zaveda naše stvari, na delo, z Bogom za narod! — Bog živi!

d Mozirje. Tudi naše »izobraževalno društvo« je nanovo ozivel z občnim zborom, ki je bil dne 12. septembra. Pristopilo je 30 novih članov. Društvo ima precej lepo knjižnico, oder, obloke in 14 tamburic, ki so pa zelo potrebne popravila. Ko bo malo manj dela, moramo resno začeti!

d Škofja Loka. Tukajšnje izobraževalno društvo lepo procvita. V poletni sezoni je imelo skovi dva meseca tedenska predavanja o aktualnih predmetih. Jako vztrajno se giblje naš Orel, ki je priredil 1. novembra velik okrožni tečaj z najboljšim uspehom. Tudi Orlice delajo marljivo in širijo zanimanje s tedenskimi predavanji, zlasti s poukom v gospodinjstvu. Največji razmah se pa opaža pri gledališkem odseku, ki je že v letošnji zimski sezoni priredil dve igri: »Pri belem konjčku« in »Hancic pot v nebesa«. Obe gri sta bili lepo upriječrjeni in občinstvo zelo zadovoljno. Pevski zbor je tudi stopil na nogo. Priredil je izlet k cerkvenemu koncertu v Ziri in nastopil pri zadnji predstavi z izbranimi modernimi skladbami — se dovolj pohvalno. Dobrodelni odsek pripravlja pa našim otrokom darila za Miklavžev večer. Tako je na delu celo društvo in uživa najlepše uspehe!

d Novo izobraževalno društvo v Črnem vrhu nad Idrijo. V nedeljo, dne 26. septembra 1920 smo imeli prvi ustanovni občni zbor tukajšnjega novo ustanovljenega izobraževalnega društva. Ob tej priliki je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Mrak Alojzij, Črni vrh št. 98; podpredsednik: Setničar Franc, Bukov vrh št. 38; tajnik: Pohleven Franc, Črni vrh št. 28; blagajnik: Bozovičar Anton, Črni vrh št. 34; blagajnikova namestnica: Trobec Marija, Črni vrh št. 43; knjižničar: Sova Anton, Črni vrh št. 3; ostali odborniki: Trobec Marijana, Črni vrh št. 7, Kos Frančiška, Črni vrh št. 6; Stančevnik Marija, Črni vrh št. 93, Pečenik Marijana, Črni vrh št. 50, Ambrožič Anton, Smolnik št. 13. Pregledniki računov: Košir Franc, Črni vrh št. 33; Pohleven Blaž, Črni vrh št. 28; Kos Marija, Črni vrh št. 6. — Društvo šteje doseda 86 članov in članic, in sicer 56 žena in deklet in 30 fantov.

d Ježica. V nedeljo, 21. novembra 20 so priredili tukajšnji fantje in dekleta igri »Zupanova Micka« in »Ne vdamo sel« V prvi so pokazali, da tiči v njih precej igralskega talenta. Ugaljal nam je posebno Kremen, ki nam je jasno predstavljaj značaj ponosnega, bogatega kmetičkega zupana stare korenine. Ljubka je bila Micka — živa slika lahkomiselne, a poštenega kmetičkega dekleta. Razen par malenkostnih hib so se tudi ostali znali dobro uživati v svoje vloge, kar se pa ne more reči o drugi igri, kjer smo zapazili preveč površnosti in nesigurnosti. Tudi na sedanjej valuto bi morali misliti. Zato pa še enkrat: rajši manj, pa tisto dobro!

d Trata nad Škofjo Loko. Kakor druga društva, je počivalo tudi naše slov. kat. izobr. društvo na Trati ves čas svetovne vojne. V letu 1919 pa je vstalo k novemu življenju. Zasluga za to gre našim vrlim dijakom. V poletju 1919 je bil dograjen po neumornemu delu č. gosp. župnika Brajca »Društveni dom« na Trati. Za otvoritve so vprizorili domači dijaki pod vodstvom č. g. Cirila Potočnika igro »Mlino pod zemljo«. O Božiču 1919 so priredili pod vodstvom g. Franc Dolinarja igro »Zloba in zvestoba« in burko: »V ječi!« O novem letu 1920 so vprizorili burko: »Za letovišče« in ponovili »V ječi!« O Veliki noči so nastopili z Zaloigro »Garcia Moreno« in burko: »Kričmar pri zvitem rogu«. V počitnicah 1920 so ponovili v Zireh igro »Mlino pod zemljo«, se udeležili mariborskega tabora, priredili doma igro »Strah v grajskem stolpu« (prestavili iz nemškega: Der Turmegeist auf Grauburg) in burko: »Strah z dolgo roko«. Vse priprave na te igre so izvršili dijaki večinoma sami s pomočjo domačih fantov. Dne 22. avg. 1920 so ustanovili s pomočjo škofjeloškega orlovskega okrožja, ki je priredilo na Trati javno telovadbo Orla na Trati in prevzeli sami od začetka tečaj mesta odbora. Tudi so uredili društveno knjižnico in sodelujejo pri prireditvah Marijine družbe, ki je imela jeseni 1919 tabor za celo poljansko dolino ter je takrat nastopila z igro »Lurska pastirica«. Na taboru Marijinih družb jeseni 1920 je priredila domača Marijina družba igro »Skrivnostna zaroka«. Deloma s pomočjo dijakov, večinoma pa z domačimi fanti Orli in domačimi dekletci se je uprizorila dne 24. okt. t. l. dobro uspeła igra »Krivo-prisežnik«.

Člani naših društev! Spominjajte se ob vsaki priliki (krstih, svatbah, pogrebih, birmah, izletih, sodniških poravnah, igranj in vesejih družbah) z nabiranjem prispevkov za Slovensko krščansko socialno doželo.

Vsled tehničnih ovir se je ta številka »Vestnika« zakasnila.

Prihodnji »Vestnik«, zadnji v letošnjem letu, izide pred božičnimi prazniki. Društva se opozarjajo, da do 15. t. m. pošljejo poročila o svojem delovanju.